

Fördjupningstext: Exempel på att införa komponentredovisning på ett gammalt avloppsreningsverk

Fördjupningsavsnitt till VA-chefens verktygslåda, avsnitt Exempel på upplägg för komponentavskrivningar

Observera att följande exempel inte är en färdig modell och bygger på en begynnande praxis (några exempel), vilket innebär att de syftar till att utgöra vägledning och ett underlag till den lokala diskussionen. Varje huvudman måste analysera förutsättningarna lokalt och ta ställning till de komponenter som används för de aktuella objekten. Att rakt av implementera exemplifierade modeller leder inte till en kvalitativ redovisning. Av denna anledning bygger exemplen också på intervaller för t.ex. avskrivningstider, dels för att spegla den variation som finns i praxis men också för att stimulera till lokal analys och ställningstagande.

Generellt tillvägagångssätt vid införande

Följande punkter sammanfattar hur några huvudmän i Sverige arbetat när de infört komponentavskrivningar.

- Projektgrupp har bildats med tekniker, projektörer och arbetsledare och ekonomer.
- För att göra ett relevant urval har ett gränsvärde definierats avseende restvärdet i balansräkningen, exempelvis 100 tkr eller 500 tkr. För att ytterligare välja ut betydande objekt har en del huvudmän också avgränsat bort från objekt med mindre än 10 års kvarvarande avskrivningstid. I relativt stora kommuner har det inneburit att mellan 10-20 befintliga anläggningar har komponentindelats.
- För att komponentindela äldre anläggningar (Vattenverk/Avloppsrenings) har ett mindre antal grundkomponenter (ta underhållsplanen till hjälp!) använts och utifrån dem har skicket på byggnad (t.ex. stomme, grund, tak) respektive innehåll (pumpar, bassänger mm) bedömts.

Eftersom vatten- och avloppsanläggningar är byggda under olika tidsepoker och är i olika skick samt att det vanligen skiljer sig mycket åt vad som är gjort i anläggningarna så måste man analysera objekt för objekt. Av denna anledning har man inom VA-sektorn ofta arbetat med en kombination av schablon och individuella utredningar/bedömningar. Det handlar ej om väldigt många objekt, vilket gör det möjligt.

För att identifiera fördelning av bokfört värde på komponenter samt bedöma kvarvarande nyttjandeperioder har följande gjorts:

- Genomgång av anläggningsregister (vad har gjorts)
- Genomgång av betalningsplaner, projektpärmar, uppföljning av projekt
- Hur ser underhållsplaneringen ut för objektet
- Kvalificerade bedömningar

Exemplet Äldre avloppsreningsverk

Föreliggande exempel på komponentindelning syftar till att illustrera hur man kan gå till väga för att införa komponentavskrivningar på en redan befintlig anläggning (ett avloppsverk i detta fall). Exemplet är uppiktat men bygger på verkliga exempel. Vidare följer exemplet de resonemang som förs i SKLs skrift om komponentavskrivningar (SKL, 2014, s. 46-50). Observera dock att syftet bara är att vägleda samt att exemplet innehåller förenklingar. På hemmaplan måste arbetet stämmas av med ekonomiavdelningen centralt, revisorer och andra berörda.

Förutsättningar

Exemplet handlar om ett 25 år gammalt avloppsreningsverk med ett anskaffningsvärde på 55 000 000 och ackumulerade avskrivningar på 45 833 333 samt ett redovisat rest värde på 9 166 667.

	Anskaffningsvärde	Ack avskr	Restvärde	Avskrivningstid
Ursprunglig investering	51 412 709	45 166 042	6 246 667	30 år
Ventilation (2012)	956 522	76 522	880 000	25 år
Styrsystem (2012)	830 769	110 769	720 000	15 år
Maskiner (2010)	1 800 000	480 000	1 320 000	15 år
Summa	55 000 000	45 833 333	9 166 667	
Underhållsplan				
Reinvestering 2015-2018	Nya slamskrapor, pumpar Nytt ställverk Ny Plcstyrning etc			
				.= ca 30 mkr
	Avskrivning/år			
Traditionell 30 år	1 833 333			
Komponent	579 388			

Tillvägagångssätt

- Detta exempel bygger på komponentindelning av det bokförda värdet vid senast föregående bokslut utan retroaktiva effekter (jmf. SKL, s. 44).
- Arbetsättet är baserat på individuell bedömning kombinerat med schablonfördelning av komponenter (jmf. SKL, s. 46).

De senaste fem åren har huvudmannen börjat särredovisa vissa investeringar i VA verken. För det aktuella verket fanns följande projekt redovisade.

Projekt	Anskaffningsvärde	Ack. Avskr.	Bokfört värde	Avskr. År
Ventilation (2012)	956 522	76 522	880 000	25 år
Styrsystem (2012)	830 769	110 769	720 000	15 år
Maskiner (2010)	1 800 000	480 000	1 320 000	15 år

Dessa projekt beslutade man skulle kvarstå som enskilda komponenter. Efter detta kan således det ursprungliga anskaffningsvärdet som skall komponentredovisas redovisas till 51 412 709 med ackumulerade avskrivningar på 45 166 042 samt ett bokfört restvärde på 6 246 667.

För den ursprungliga investeringen (51,4 mkr) har avskrivningstid på 30 år tillämpats, dvs. anskaffningsvärdet är påverkat av avskrivningar under 25 år.

Stegen nedan refererar till kolumnerna i **Tabell Komponentindelning av gammalt avloppsreningsverk** nedan.

Steg a+b+c+d+e+f+g

- Huvudmannen har relativt nyligen byggt ett annat avloppsreningsverk som komponentindelats (a).
- De andelar (b) som den investeringen resulterade i används för att göra en första indelning av den ursprungliga investeringens anskaffningsvärde och restvärde (d+f).
- De tre särredovisade investeringarna har befintliga anskaffningsvärden och restvärden (e+g).

Steg h+i+j

Huvudmannen analyserar sin underhållsplan som säger att omfattande reinvesteringar (utbyte av komponenter) kommer att ske av betydande delar av komponenterna Ventilation, El/Styr/Regler och Maskiner. Åtgärderna avser t.ex. skrapor, pumpar, ställverk, plc system etc. till ett värde av ca 30 mkr.

- Eftersom ett omfattande komponentbyten förväntas i en nära framtid sätts övergångsbalansen till noll (de anses avskrivna jmf. SKL, s. 46) för komponenterna Ventilation, El/Styr/Regler och Maskiner, förutom för de reinvesteringar som nyligen genomfördes och är särredovisade.
- De schablonfördelade värdena för komponent Tak och Mark (se d+f) behålls då de bedöms som rimliga.

Efter denna åtgärd finns ett ofördelat restvärde (se f, längst ned) på 3,2 mkr.

- Då det är en äldre anläggning, omfördelas värdet från komponenterna med kortare nyttjandeperioder till Stomme och Processkonstruktioner (h+i) som är avloppsreningsverkets betydande komponenter med lång kvarvarande nyttjandeperiod (jmf. SKL, s. 46).
- Fördelningen görs genom att beräkna Stommens $(937\ 000/(937\ 000+1\ 1561\ 667))=37,5\ \%$ relativa storlek i förhållande till Processkonstruktionerna (62,5 %) – se h – och multiplicera andelarna med det ofördelade restvärdet på 3,2 mkr (f).

Steg j+k+l+m

Efter ovan fördelningsprocedur är alla redovisade värden fördelade genom direkt särredovisning, schablon och bedömning med ursprungliga anskaffningsvärden (j) och bokförda restvärden (l). Ackumulerade avskrivningar fastställs genom mellanskillnaden för anskaffningsvärdet och restvärdet (k).

Andelarna framgår också (m), vilka visar att en stor andel av det totala restvärdet har fördelats till Stomme och Processkonstruktioner (63 %) vilket kan vara rimligt för en gammal anläggning med nära förestående reinvesteringsbehov.

Steg n+o+p

För att fastställa den kvarvarande avskrivningstiden sker individuella anpassningar utifrån underhållsplanen (jmf. SKL, s. 46), bedömningar och redan tillämpad avskrivningsplan för de redan särredovisade investeringarna (n+o).

De nya avskrivningskostnaderna (p) beräknas genom att dividera komponenternas restvärden (l) med de nya avskrivningsplanerna (n).

Tabell Komponentindelning av gammalt avloppsreningsverk

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p
Komponenter	Schablon Nytt verk	Avskrivningstid	Schablon 1 (förd.urspr. invest.)	Ansk. Värde. Nya invest.	Schablon 1 (förd. restvärde)	Restvärde Nya invest.	Andel	Schablon 2 oförd. restvärde	Fördelat ansk.värde	Fördelade Ack. Avskr.	Fördelat restvärde	Andel	Ny Avskr. Plan		Ny Avskr. Kost
Stomme	15%	50	7 711 906		937 000		37,5%	1 218 100	7 711 906	5 556 806	2 155 100	24%	25	Nybedömning	86 204
Tak	3%	30	1 542 381		187 400		0%	0	1 542 381	1 354 981	187 400	2%	5	Ny bedömning UH-plan	37 480
Processkonstruktion	25%	50	12 853 177		1 561 667		62,5%	2 030 167	12 853 177	9 261 344	3 591 833	39%	20	Ny bedömning UH-plan	179 592
Vent och lukt	2%	25	1 028 254				0%	0	1 028 254	1 028 254	0	0%			
Ventilation (2012)				956 522		880 000	0%	0	956 522	76 522	880 000	10%	23	Enligt plan	38 261
El/styr/regler	20%	25	10 282 542				0%	0	10 282 542	10 282 542	0	0%			
Styrssystem (2012)				830 769		720 000	0%	0	830 769	110 769	720 000	8%	13	Enligt plan	55 385
Maskiner	30%	15	15 423 813				0%	0	15 423 813	15 423 813	0	0%			
Maskiner (2010)				1 800 000		1 320 000	0%	0	1 800 000	480 000	1 320 000	14%	11	Enligt plan	120 000
Markanläggning	5%	25	2 570 635		312 333		0%	0	2 570 635	2 258 302	312 333	3%	5	Ny bedömning UH-plan	62 467
	100%		51 412 709	3 587 291	2 998 400	2 920 000	1	3 248 267	55 000 000	45 833 333	9 166 667	1			579 388
			Summa=	55 000 000	5 918 400										
					Ofördelat										
					3 248 267										

Referenser

SVU-rapport 2015-15: Aktiv redovisning av materiella anläggningstillgångar inom VA-branschen. Mattias Haraldsson, Ekonomihögskolan, Lunds universitet SKL, (2014), Komponentredovisning i fastighetsförvaltningar i kommuner och landsting -, Sveriges kommuner och Landsting (SKL)

Denna fördjupningstext är framtagen för Svenskt Vattens VA-chefens verktygslåda. Du hittar hela verktygslådan på www.svensktvatten.se. Fördjupningstexten uppdaterades senast 2015-12-18